

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Liber Theologiæ Moralis, Viginti Qvatvor Societatis Iesv Doctoribvs Reseratvs

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lvgdvni, 1659

II. De iustitia, ac conditionibus censuum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41066

CAPVT II.

De iustitia & conditionibus censuum.

4. *Suntne liciti census predicti?* Liciti quidem sunt iure naturæ, & Realis quidem iure Pontificio. Eius proprium est, ut re pereunte census quoque pereat. *Si Temporalis est?* Licitus est, etiam si minori pretio ematur, quàm sint pensiones ex eo soluendæ, siue sit ad certum numerum annorum, siue ad incertum, qui vitalitius dicitur. *Quid de Personali?* Si tantum in debitore ponat obligationem personalem soluendæ pensionis, & obligationem hypothecæ in bonis, licitus est; persona tamen, super qua fundatur, debet esse fructifera per suam industriam & laborem. Patet ex his etiam mixtum ex licitis licitum esse.

5. *Quidnam iustum pretium census?* Si perpetuus sit, maius esse debet, quàm Redimibilis, & à communi pendet æstimatione, si taxatum non sit, vel aliter consuetudine loci receptum. Eodémque modo census temporalis pretium erit æstimandum minùs quidem quàm perpetui.

6. *Quanam conditiones ad censum requiruntur ex natura rei?* Tres præcipuæ. Prima, ut ius quod venditur, in re vendibili sit fundatum. Secunda, ut pretium iustum sit. Tertia, ut consensus vtriusque intercedat. Cætera accidentalialia sunt, & de iure humano requiri poterunt. *Est ne equum pactum ut eadem moneta redimatur?* Iniquum est, nisi huiusmodi onus in venditore pretio compensetur.

7. *Quanam autem conditiones de iure positivo ad censum consignatum requiruntur?* Tres Bullæ recognoscendæ Martini V. Nicolai V. Pij V. *Exprime Pij V. conditiones.* Ad quatuor capita reuocantur. Primum caput continet fundamentum census. Vbi requiritur. 1. Ut sit res aliqua. 2. Ut immobilis. 3. Natura fructifera. 4. Certis finibus nominatim designata. 5. Ea pereunte, aut reddita infructifera, pro rata perit census. Secundum caput requirit ex parte pretij. 1. Ut sit iustum. 2. Ut solum in pecunia soluatur. 3. Ut ea numeretur in ipso actu celebrationis instrumenti, coram Notario & testibus. 4. Ut eodem pretio redimatur. 5. Ut pretium non mutetur pro varietate temporum, aut contrahentium. Tertium caput ex parte pensionis soluendæ postulat. 1. Ne pensio sit anticipata. 2. Ut non augeatur, neque nouus census constituantur super eadem re, aut alia pro censibus decursis temporis præteriti.

præteriti, vel futuri. Quartum caput ex parte pactorum continet has conditiones. 1. Ut non apponatur pactum obligans ad casus fortuitos eum, qui de iure non tenetur. 2. Non valet pactum adimens facultatem venditori, rem censui subiectam alienandi; cum tamen res vendenda sit, id domino census intimetur, eiusque voluntas per mensem expectetur, si forte emere velit. 3. Irritantur omnia pacta, quibus morosus debitor census obligatur ad interesse lucris cessantis, vel cambium, vel alias expensas, vel pœnas. 4. Pactum onerosum illi, ad quem de iure non pertinet, reiiicitur. 5. Cauetur pactum de pretio census, ab invito extorquendo, in pœnam neglectæ solutionis, vel etiam ob aliam causam. 6. Irritantur omnia pacta adimenta venditori facultatem censum quandoque redimendi, non obstante etiam immemorabili præscriptione. Quando census redimendus est, id bimestri ante denunciandum est illi, cui pretium numerandum. Post denunciationem ab invito intra annum repeti pretium potest. Sine his conditionibus census reprobatur, siue is de nouo creetur, siue alienetur.

8. *Bulla Martini V. quanam sunt conditiones?* Relinquit illa rem in terminis iuris naturalis, nec reddit irritos census deficientes in conditionibus à se positis, salvo iure naturali. Conditiones autem Martini inter superius enumeratas continentur.

9. *Conditiones Bullæ Nicolai V. recense.* Prohibet 1. Census super omnibus bonis. 2. Pactum retroconditionis eodem pretio. 3. Annuam pensionem vetat excedere decimam partem pretij. 4. Pro securitate contractus apponi possunt pacta, & pœnæ.

10. *Adnota ex his, quæ notatu digna videbuntur.* Assero 1. Census personalem videri prohibitum per Bullam Pij V. non autem Vitalitium, ut quidam contractus sponsonis est, vel innominatus fundatus in æquali periculo. 2. Super aliis censibus fundari posse, modo in casu redemptionis obligetur venditor ad substituendum alium fundum. 3. Rem ita debere esse fructiferam, ut eius fructus vel excedant, vel adæquent pensionem, ex quibus æstimanda ratio fructiferi, non autem ex pretio & valore rei. Debere rem esse certis finibus designatam, & si res vna capax non sit, duas constituendas. 4. Non minui census ob temporalem sterilitatem, secus si absolute infructifera dici possit. 5. Minuendam esse pensionem, si domus amplius non reddat tantam. 6. Ex pecunia in credito non posse emi census, supposito iure Bullæ, nec emi pro pecunia

invito

pecunia ante debita, nec rem tradi pro pretio, quæ illud valeat. 7. Fraude cessante necessarium non esse totam pecuniam numerari in conscientia; probabilius tamen videri requiri numerationem. 8. Redemptionem faciendam pro eodem pretio; solui tamen posse in alia re, ex reuidentis consensu. 9. Non posse redimi minoris, quàm emptus sit, si res omnes sint in eodem statu. 10. Pensionem non soluendam anticipatè ex obligatione: si sponte solvatur, non esse in conscientia contra Bullam. 11. Ex pensionibus decursis censum augendum non esse. 12. Repente, ad pensiones soluendas venditorem non teneri; quod si aliquo anno res fructus non ferat, deberi pensionem, modò res non sit reddita infructifera. 13. Liberè posse venditorem rem subiectam censui alienare; censualistam tamen in eius emptione esse præferendum. 14. Ob pensionem non solutam nullam pœnam censuarium incurrere, nec grauandum oneribus, quæ ad eum minimè spectant. 15. Venditorem haud cogi redimere censum: semper tamen posse pro libito redimere. 16. Non prohiberi per Bullam census irredimibiles, qui altiori pretio emuntur. 17. Denunciationem extinctionis faciendam, postquam bimestre expectandum. 18. Census factos sub alia forma in constitutione Pij V. fœneratitios iudicari præsumptione iuris: & authorem tantquam vsurarium puniendum.

CAPVT III.

Praxis circa materiam de Censibus ex Societatis
IESV Doctoribus.

11. **R**equiritur ne æqualitas inter Censum & pretium? Id planè in contractu censuali de iure naturæ requiritur. Vnde si aliqua grauamina hinc inde per pacta accessoria imponuntur, prudentis arbitrio sunt debitè compensanda.

Lessius lib. 2. c. 22. dub. 12. n. 74.

Less.

12. Requiritur ne in contractu census de iure naturæ, ut non apponatur pactum de redimendo in fauorem emptoris, ne sit vsurarium? Seclusa lege positua existimat Valentia tom. 4. d. 5. quæst. 22. part. 6. talem circumstantiam non requiri, & pactum redimendi apponi posse, dummodo hoc grauamen debitè ab emptore compensetur.

Valent.

13. Si venditor census non soluit fructus, potest ne ex his census

sus